

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місцян і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі числа 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного пального стрічка або 10 місяць дрібним друком (нетіт). При кількороазових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Всередині, як і в інших газетах, не береться до друку нічого, що може бути причиною сварки між людьми.

Надіслане по 40 сот. від однієї особи, при частій замовленні відповідний рабат. Редакція несе чатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркуляри як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Просьвіта на Буковині.

Сеї неділі (3. січня н. ст.) збирають ся в Чернівцях і по повітових місточках (Кіцмань, Вашківці, Вижиця, Заставна, Сторожинець) члени філії просьвітних товариств „Руска Весіда“ на ювілейні загальні збори, щоби застановити ся над станом просьвіти в своїх повітах, над вислідом 40 літнього заходу центрального товариства около сего дуже важного діла і винайти способи, якби просьвіту занести в найдалші сторони нашого краю, приєднати тисячі Русинів до спільного труду на народній ниві.

Ми Буковинці рівночасно з Галичанами заложили в себе розсадник просьвіти і добробиту, „Руску Весіду“, однак не osiąгнули подібних результатів як тов. „Просьвіта“ в своїм краю. Вона з самого початку взяла ся до просьвітнього труду, накопи ми п'ятнадцять літ переснажили в пустого в порожне, перечили ся над формою, а не робили діла. Однак треба зважити, що „Просьвіта“ була осередком молодих людей одної думки, яка їх іменно й злучила в громаду, накопи в „Весіді“ найшли ся Русини з ріжними поглядами, а навіть не Русини, що й не знали чи взагалі треба просьвіти народова і як до сего брати ся. Та все таки й ми не можемо цілковито відказувати на нашу недолю, бо й нам показав ся промінь ясного сонця вже перед 25 літами, іменно 1884, коли то „Руска Весіда“ почала заходом кількох свідомих і робітливих Русинів трудити ся в користь просьвіти народу. Чвертьвікова її діяльність не оказала ся марною, і хоч ми не можемо по-

величатись такими здобутками, як Галичани, однак і наш труд вельми замітний. На 170 руских сіл ледво 30 є без всяких товариств, але й там є люди письменні, які читають наші книжочки і газети. Коли не пренумерують їх впросто в Чернівцях, так пренайменше виписують книжочки з місцевої школи, які в своїх бібліотеках мають всі наші виданя.

Зорно просьвіти розкинене по цілій Буковині, народна нива густо засіяна. Однак щоби вона потішила нас богатим урожаєм, треба над нею ще потрудити ся в поті чола. Сей труд далеко важнійший як саме сіяне, а на жаль полене, сапане і підгортане іде у нас дуже пиняво, робітників мало та й ті не заопадні. От тут мають філії важний обовязок, винаходити щирих робітників, до відповідної праці, старати ся, щоби робота йшла всюди рівномірно і в час. Центральне товариство не є в стані всего доглянути, виділові не можуть всюди бути і зарядити відповідно до місцевих обставин. Се потраплять лиш люди з провінціональних осередків, які часто стикають ся з селянами повіту і знають і розуміють їх потреби і бажаня. З другого боку повітове населенє що тижня буває в своїм місточку, де єму легко досягнути потрібної поради і найти поміч. Так являє ся діяльність філії може важнійшою, як діяльність центрального товариства, бо тут відбуває ся переведене замірів в діло, з якого мусять повстати добрий наслідок для загалу.

Ми настановили вже в нашій канцелярії спосібного урядника, який провадить діловодство товариства точно і в час, так що зносини в філіями йдуть оборотною почтою. Від тепер отже не буде вже

недогідностей в зносинах і тому й робота в філіях повинна правильно функціонувати. Надто видає головне тов. вже що місяця по книжочці, так що буде чим заповнити народні бібліотеки.

На загальних зборах повинні філії застановити ся над способом, як би придбати нам як найбільше число членів, щоби кошт печатаня видань зменшив ся. Повинні подбати, аби число неписьмених людей в їх повітах зменшало ся. Повинні подбати, аби не було й одного села в їх повіті без просьвітнього товариства, без читальні.

Ми надіємо ся численного з'їзду нашого народу 3. січня в осередках повітових і поважних нарад, бо се немов переддень загальних зборів головного товариства, які мають показати перед світом степеня нашої культури, до якої ми дійшли сороклітною працею. Тому найніхто зі свідомих Русинів не залишить явити ся на тих зборах і своєю присутністю найпіднесе духа робітників на народній ниві. Нам дорога кожда одиниця, бо праці в нас дуже багато.

Радьте, панове громадо, в єгоді і добрім порозуміню над долею руского народу, а Бог поможе йому видобути ся з пропасти темноти і невіжі, до якої пхнули його ворожі визискувачі. Найпершою політикою нашою на Буковині най буде народна просьвіта!

Жалоби й домаганя „Народного З'їзду“ в області шкільництва.

25 і 26. м. м. відбув ся у Львові з'їзд українського національно-демократичного стороництва

Науман.

Про мораль товпи.

(Далше).

Споріднена з ним є шляхта, яка одержує в спадщині традицію рідні, князі, які хочуть удержати і на будучність династії. Також у купців і промисловців є подібні почуваня. „Інтерес“ треба удержати. Якраз, в часі коли се пишу, пригадав ся мені молодий чоловік, який дістав в спадщині старий „інтерес“. Він вже не потребує працювати щоби мати средства до життя, але його „інтерес“ є його паном, що каже йому: „мусиш“. Виховуєча сила власного посіданя є великанська і то не лише посіданя змінчивих рент, але сила річній, які ми бачимо, отже домів, піль, фабрик, варстатів, коротко того всього, що соціал-демократ зове средствами продукції. Але робітник є „позбавлений продукційних средств“, він не має спадщини, видля якої оплатилоб ся звязати життя сталими регуляціями.

Товпи не достає також моралі свобідного вихованя в штуці. Під сим ми розуміємо такий спосіб домаганя, по яким пізнаємо артиста як такого, але він мусять все бути ідеалом для чоловіка, що образуєсь в штуці.

Кожда людина бажав усовершенувати ся, розвинути свої здібности, дати глибоку підставу своїм переконаням; в тій цілі вона привносить зі себе жертву, щоби лишень остати незміненою та вірною самій собі.

Він цілими ночами працює, щоби збільшити свої душевні потреби, своє духове богатство зрости значним. Причина почитаня Гетого лежить в почитаню сильної одиниці, сильного індивідуа. Письма Ніцшого також з тої причини находять такий покуп.

„Я“ отже кождої одиниці є немов тим дорогим каменем, що набуває тим більшого блиску і примани, чим більше його шліфуєсь. Тим шліфанем може бути або естетичне вихованє, або наукове поглибленє, або який инший рід плеканя характеру; при всім тим конечно є вроджена інтелігенція і свобода.

У кого не має місця до буянн, хто полету не має, той ніколи не навчить ся штуки. А як малий є простір одиниці в порівнаню з масою! Він є так малий і можливий лишень у одиниці!

Інакше має ся справа з моралєю релігійного віруваня. Вона є для робітника приступнійша, чим мораль одідичуваня і особистого (вродженого) талану артистичного; треба однак сказати, що як раз в Німеччині стоять сему на заваді дуже великі перешкоди.

В Англії та в Америці легше можна стрінути робітника побожного, чим у нас, бо там є більше ріжнорічнє релігій; там багато сект, брацтв, союзів, в яких цінить ся кожду одиницю без згляду на її суспільне становиско.

У нас все ще триває вся штивність церков. В церквах остає звичайний робітник виключно т. зв. служачим братом, предметом духового вихованя. Тут проповіданє є лишє, а не виконує ся рівности. Тому то відносини між вірою а робітництвом є так холодні, а часто навіть противні. І мораль, яку проповідує ся в церквах, має вправді точки, які є дуже корисні для робітників, але при тим переповнена є вона моралєю посідачів.

Тому що католицькі катехізми є мені менше знакомі, буду се виказувати на протестантським катехізмі. У великих містах при науці релігій учать дітей спільно такого поясненя до першого артикулу віри: „Вірю, що Бог сотворив мене, а до того убрале й обуву, їду та напиво, хату й обісте, поле, худобу і всі добра“. Для кого є се властиво

написанє? Ані для того учителя, ані для тих дітей, бо вони мешкають в наймах, не мають ані поля ані худоби, і ніколи не будуть мати.

Годі заперечити, що обі конфесії старають ся знайти форми, які придавалиб ся для робітничих мас, але се очевидно не вдаєсь легко. Як далеко галилейське благовіщенє від урегульованого істнованя мас в наших днях, хоч поминемо всяку догматіку. Там було все свобідне, простиє; ціле життя змалювано вимогами і потребами, живе під сонцем бездневного порядку, тутки йде один день за другим, а се все звучить як мораль казки: „погляньте на птиці небесні, які не орють і не сіють, а ваш небесний батько годує їх; чиж ви не є чимсь більше ніж они.“

Певна річ, що в євангелію є вічні скарби для всіх часів і родів людей. І нова маса навчить ся вишукати в нїм свою часть, як взагалі всі великі народні рухи брали якусь свою часть із того жерела, але чогось готового, що нині можна назвати моралєю товпи, в теперішних церквах нема

Під одним зглядом дає церков — і то консервативна часть церковних органів — робітничу мораль, яка здаєть ся бути створена для него і є в дійсности для него створена — мораль терпеливості і покори. Поміж великим числом товп, які стрічаємо в святім письмі є тон покори найбільше сталий. І в дійсности проповіданє терпеливості не буде потребувати ніколи застановитись, як довго є хорі, терплячі, окалічені та безратунку під господарським зглядом люди, яких ніхто не зможе переконати, що вони будуть ще колїсь молоді, здорові, богаті.

В борбі о єствованя не можна обійти ся без того підрядного тону вічної пісні про спасеннє терпінє, заходять лишє питання, чи випадає виспівувати її здоровим людям, що сповняють свої обовязки, хопячи

...ий. Про міста вже й згадувати нічого. Щоби українського населення не звертало уваги. Всякі петиції о утворення українського хоч паралельних відділів осталися невідомі так само як рекурси до ради міністерства. З найбільшою неприхильністю до себе домагання українських громад перемінити на більше-клясові; звичайно рідко ся таке піднесе школі зависимим від введення польської викладової мови. За те всякими способами: чи самоволею, чи неправними зарядженнями інспекторів, чи навіть фальшованим ухвал громадських рад перемінюється, де тільки вдасться українську викладову мову на польську. Але й по тих школах, в яких формально обов'язує українська викладова мова, учителі, починаючи з другого року науки, кладуть всю вагу на вивчене польської мови, бо інакше горе їм від інспекторів! Через таке форсоване польської мови виносять діти дуже недостаточне знання своєї рідної — забувають його скоро і мало чим рідяться від звичайних неграмотних. — Ополичуване народного учительства служить найважливішим способом для фактичного ополчення українських шкіл. Сюди насилають міродатні чинники понайбільше учителів-Поляків, що не знають або не хотять уживати української мови; з другого боку не приймають українських учителів або упосліджують їх на кождім місці; (в Святинщині пр. на 7 проц. польського населення є на 160 учительських сил 120 польських, а тільки 40 українських). — Се ополчуване народного учительства починається вже вихованням в учительських семінарах. Український нарід не має і не сьміє мати своїх семінарів, тільки утравкістичні, а як трактується українську молодіж по тих семінарах найдіпший доказ, що в семінарах положених на нашій землі, число українських кандидатів стало мінімальне, хоча ще перед 5 літами творило більшість. Ще гірше стоїть діло в утравкістичних жіночих семінарах. У Львові пр. на зверх 300 учениць є тільки 40 Українок, а в сім шкільнім році припало на перший курс на 50 учениць всего 10 Українок!

На першій місці стоять справи шкільництва: висшого, середнього та народного. На кождій з цих областей констатує „Народний зїзд“ тяжке покривдене українського народу та брак доброї волі у міродатних чинників заспокоїти хочби мінімальні наші потреби. Обох українських катедр, що були обідиані центральним правительством (катедра римського права і хемії) не введено в жите, збувши ся даного приречення двома проблематичними доцентурами; але й сі „здобутки“ викликали серед польської суспільности нечувану бучу — новий доказ, що польські політики й університетський сенат противні креованю українських катедр, а тим самим заснованю самостійного українського університету. — Так само має ся річ з середнім шкільництвом. Центральне правительстве зрело ся всякого впливу на сю справу, здавши її на галицький сойм, а галицький, властиво польський сойм довів до того, що 54 проц. Поляків мають 54 середні школи, тоді як 42 проц. Українців лише 4 гімназії і 2 неповні. Замість того, щоби бодай тепер засновувати нові українські гімназії, підносять ся з польського боку проєкти якихсь утравкістичних шкіл Українську молодіж в тих польських гімназіях, що їх засновано на нашій землі, переслідують польські професори. Доказом чого хочби обіжник кравецької ради шкільної, яким поручено учителям безсторонне поведене супроти молодіжи, обіжник, що служить лише свого рода покривкою на зверх. — Та вже найгірше стоїть справа українських народних шкіл. Богато наших громад не має ніяких шкіл, або прилучені до сусідних місцевостей, де наука веде ся по польськи; в численних чистоукраїнських громадах обов'язує знова тільки польський виклад, або в селах з великим числом українського населення уділяє ся наука виключно в польській мові

...ий. Про міста вже й згадувати нічого. Щоби українського населення не звертало уваги. Всякі петиції о утворення українського хоч паралельних відділів осталися невідомі так само як рекурси до ради міністерства. З найбільшою неприхильністю до себе домагання українських громад перемінити на більше-клясові; звичайно рідко ся таке піднесе школі зависимим від введення польської викладової мови. За те всякими способами: чи самоволею, чи неправними зарядженнями інспекторів, чи навіть фальшованим ухвал громадських рад перемінюється, де тільки вдасться українську викладову мову на польську. Але й по тих школах, в яких формально обов'язує українська викладова мова, учителі, починаючи з другого року науки, кладуть всю вагу на вивчене польської мови, бо інакше горе їм від інспекторів! Через таке форсоване польської мови виносять діти дуже недостаточне знання своєї рідної — забувають його скоро і мало чим рідяться від звичайних неграмотних. — Ополичуване народного учительства служить найважливішим способом для фактичного ополчення українських шкіл. Сюди насилають міродатні чинники понайбільше учителів-Поляків, що не знають або не хотять уживати української мови; з другого боку не приймають українських учителів або упосліджують їх на кождім місці; (в Святинщині пр. на 7 проц. польського населення є на 160 учительських сил 120 польських, а тільки 40 українських). — Се ополчуване народного учительства починається вже вихованням в учительських семінарах. Український нарід не має і не сьміє мати своїх семінарів, тільки утравкістичні, а як трактується українську молодіж по тих семінарах найдіпший доказ, що в семінарах положених на нашій землі, число українських кандидатів стало мінімальне, хоча ще перед 5 літами творило більшість. Ще гірше стоїть діло в утравкістичних жіночих семінарах. У Львові пр. на зверх 300 учениць є тільки 40 Українок, а в сім шкільнім році припало на перший курс на 50 учениць всего 10 Українок!

Але й ставовище того українського учительства, що ще остало ся в українських школах, крайно безвідрадіє. Всяка просьвіта й економічна праця в громаді заборонена йому під загрозою перелесення на Мазури; в цілім шкільнім діловодстві мусить українське учительство послугувати ся польською мовою; окружні і кравецькі конференції відбувають ся майже виключно по польськи. Словом, з українського шкільництва в Галичині є хіба стільки що назва. І не з се припадкове, се план, система, що стремить до спольщеня українського народу в Галичині при помочи шкільництва.

Супроти того український нарід в Галичині мусить жадати від центрального правительства:

1. в справі університетській засадничого і за-

...ий. Про міста вже й згадувати нічого. Щоби українського населення не звертало уваги. Всякі петиції о утворення українського хоч паралельних відділів осталися невідомі так само як рекурси до ради міністерства. З найбільшою неприхильністю до себе домагання українських громад перемінити на більше-клясові; звичайно рідко ся таке піднесе школі зависимим від введення польської викладової мови. За те всякими способами: чи самоволею, чи неправними зарядженнями інспекторів, чи навіть фальшованим ухвал громадських рад перемінюється, де тільки вдасться українську викладову мову на польську. Але й по тих школах, в яких формально обов'язує українська викладова мова, учителі, починаючи з другого року науки, кладуть всю вагу на вивчене польської мови, бо інакше горе їм від інспекторів! Через таке форсоване польської мови виносять діти дуже недостаточне знання своєї рідної — забувають його скоро і мало чим рідяться від звичайних неграмотних. — Ополичуване народного учительства служить найважливішим способом для фактичного ополчення українських шкіл. Сюди насилають міродатні чинники понайбільше учителів-Поляків, що не знають або не хотять уживати української мови; з другого боку не приймають українських учителів або упосліджують їх на кождім місці; (в Святинщині пр. на 7 проц. польського населення є на 160 учительських сил 120 польських, а тільки 40 українських). — Се ополчуване народного учительства починається вже вихованням в учительських семінарах. Український нарід не має і не сьміє мати своїх семінарів, тільки утравкістичні, а як трактується українську молодіж по тих семінарах найдіпший доказ, що в семінарах положених на нашій землі, число українських кандидатів стало мінімальне, хоча ще перед 5 літами творило більшість. Ще гірше стоїть діло в утравкістичних жіночих семінарах. У Львові пр. на зверх 300 учениць є тільки 40 Українок, а в сім шкільнім році припало на перший курс на 50 учениць всего 10 Українок!

Але й ставовище того українського учительства, що ще остало ся в українських школах, крайно безвідрадіє. Всяка просьвіта й економічна праця в громаді заборонена йому під загрозою перелесення на Мазури; в цілім шкільнім діловодстві мусить українське учительство послугувати ся польською мовою; окружні і кравецькі конференції відбувають ся майже виключно по польськи. Словом, з українського шкільництва в Галичині є хіба стільки що назва. І не з се припадкове, се план, система, що стремить до спольщеня українського народу в Галичині при помочи шкільництва.

Супроти того український нарід в Галичині мусить жадати від центрального правительства:

1. в справі університетській засадничого і за-

конного порішення основаня українського університету у Львові, отвореня приречених катедр, креованя нових і відділення всіх в окреме тіло, яке би само доповняло ся поступенно аж до введеня повного українського університету;

2. (в справі середних шкіл): щоби центральне правительство припоровнювало в Галичині місто польського соймового закону основний державний закон і заснувало на його підставі для українського народу таке число шкіл, яке йому по всякій слушности належить ся, в першій мірі гімназії в Бережанах, Стрию, Яворові, Самборі, Рогатині, Львові, Бродях і Чорткові; з огляду-ж на те, що український нарід, який не має навіть в приближеню такого члена середних шкіл, яке відповідало би його потребам і не може резігнувати з дальших жадань на сім полі, з огляду дальше, що утравкістичні школи з педагогічного боку для молодіжи і науки некорисні, а дотеперішня практика в утравкістичних заведенях для українського народу прямо шкідлива, протестує „Народний Зїзд“ проти проєктів утравкістичних гімназій;

3. (в справі народних шкіл): домагати ся точного виказу шкіл під зглядом мови і їх типу, повернення в українських громадах викладової мови української та усуненя обов'язкової науки польської мови, заведена в громадах, що мають понад 40 українських дітей, окремих шкіл або відділів українських, прихильного трактованя жадань українських громад що до переміни шкіл на більше-клясові, іменованя учителів відповідно до національного характеру школи, заведена українського діловодства, настановленя в українських округах шкільних інспекторів Українців, виданя для українських шкіл учебників в українським духу без польських тенденцій і рівноправного трактованя української мови на окружних та кравецьких конференціях;

4. (в справі учительських семінарів): основаня у східній Галичині окремих українських семінарів, як мужеских так жіночих, а поки що точного береження українських викладів в утравкістичних семінарах та заведена в них вступних іспитів в українській мові;

5. (в справі загальної шкільної управи): утвореня окремого українського відділу з повною автономією в кравецькій раді шкільній та іменованя українських кравецьких інспекторів.

Угорська виборча реформа.

Квестія розвизаня національного питання в Австро-Угорщині була вже нераз причиною упадку міністерств. Куриальний парламент показав ся цілковито неадібним до розвизаня сего питання так в Австрії, як і в Угорщині, тому мусів уступити парламентови, який вийшов із загального права голосованя. Отсе перейшло вже в передлитавській часті держави — Угорщина чекає ще на розвизку.

Та на жаль наш парламент не сповнив ще й досі покладених в нім надій, він не домагався під кождим зглядом так, що можна безпечно говорити, що і загальне право голосованя є лиш половиною розвизку.

Недав він ані ріжним народностям національної автономії, ані не дав спромоги ревізії конституції. Якраз тепер приходило до пересьвідчення, що причина до ненавистий і суперечок, квестія мови і національності, мусить зникнути з державної ради і кравецьких соймів і що ся справа мусить бути полагоджена через заведене національних округів та національної автономії.

Тим самим не думаємо, що заведене загального права голосованя на Угорщині буде способом до полагодженя всякого національного лиха між населенем на Угорщині.

Але що можна говорити про Угорщину, де не лише що нема загального права голосованя, але де ще заводять ся прямо шкідливе виборче право, мовби на кшталт із національної справедливости.

До найважливіших пунктів т зв. „пакту“ з Уграми належить переведене виборів в Угорщині на основі загального права голосованя. — Сновненя тої обіцянки висувано все наперед і врешті здавалось, що воно здійснить ся. Аж нарешті прийшло воно, те давно ожидане право і показалося, що воно такий самий недоносек, як і інші. Прийшло явне голосоване. Чи-ж може бути щось

дотоннім труді. Се треба конче заперечити. За се вже не можна брати відвічальности, як хтось вже з гори представляє народи такими, над якими треба милосердити ся. В практиці не є се так просто і виразне, як ми тут сказали. Часто виступає мораль терпеливости в сумішці з моралєю малих користий і аж в сій формі стає вона небезпечна, бо в сім випадку відповідає звичайному розумови пересічних людей.

Під моралію малих користий розуміємо таке поминане жита, що з гори вже уважає на висші і більше загальні стремління, а поодинокого чоловіка вважає зарібником і батьком родини. Як такий не думає він взагалі про історію людства, про клясову боротьбу і політику, про атеїзм і церкву засадничо, але зриває овочі з першою ліпшою дерева, яке стріне по дорозі. Він може бути соціал-демократом або радикалом, поступовцем або християнським соціалом, або нічим, а все що робить, то робить лише з дня на день. Такого чоловіка можна дуже добре до всего уживати, бо він відповідає у великій мірі цілям підприємців. Часто буває він „трудюлюбивий“, належить до ріжних гуртків і не живе бездоганно. Під буде балакати над його гробом на тему: будь вірним аж до смерті. Такі люди самі собою не є ніяким чином злі і сьвідомі робітники обходять ся з ними неаслужено жорстоко, хоч вони самі собою нічого злого не задумують; але загалом є сей рід моралі малих користий найбільшою небезпечкою для маси, якої житеве положене представляли ми на початку нашої статі.

Щоби зрозуміти сей острый осуд, треба собі представити живі відносини, в яких живе ся верства. Вона не може плекати великого індивідуалізму, бо на сій ниві нема взагалі великих ростин. Хто вжеко літає, той губить тим самим визшу

верству і тратить розуміне ві жита-бути. Всякий індивідуалізм тут малий а часто навіть незначний. Берім робітництво-ткачку. Вона бажає лекшої роботи, як ві сусідка хоче дістати місце коло вікна, хоче мати спроможність працювати за заплату в надобовязкових годинах, просто сказавши, вона хоче всіляких дрібниць, щоби поліпшити своє становище. І се не треба брати її за зло, але як сі ріжнородні дрібниці опанують ві цілковито, тоді стає вона воском в руках наставника і не має взагалі жадного значиня в борбі жєнщини о поліпшене заробкової плати. Або звернім нашу увагу на гірника. Він хоче, щоб його поставлено на ліпше місце, хоче особисто більше заробити — чи-ж се несправедливість. Певно що ні, але се дорога до ломленя страйку, до так званих жовтих заводських товариств.

Старший лібералізм вказував робітникови на себе самого: чоловіче, поможи собі сам! Ся мораль була і є в теорії величача, взагалі се найважливіша мораль, яка коли небуває істнувати в економічних справах, але ся мораль стає в малім обсягу майже нічим. Вона може в великім обсягу вивістити людей понад себе самих, може поробити з середних характерів героїв, але що значить для гірника: чоловіче, поможи собі самий?!

Мораль терпеливости і мораль самопомочи, обидві вони в своїй первісній формі мають якусь повагу, а в сумішці губить кожда з них своє вістрє. З огляду на житеву практику можна би держати ся такої сумішки. Але яка з того вийде маса? Нові Хінці!

(Конець буде).

більше несправедливого від цього? Про це можемо найкраще сказати ми, Українці. Горіло тому виборцями, який голосував би інакше, ніж сего хочуть власти. Він наражує ся на всякого рода секатури і т. н. Дальшим кроком до „удержання в карбах“ неприхильних для правительства, немадлярських виборців є заведене плюральної системи, певна річ лиш тому, щоби Уграм заповнити найбільші шанси. І то не лише тому, що голоси буде числитись двічі чи тричі, але тому, що кождих 10 анальфаетів вибирає одного виборця, себто має десятку часті голосу. Як до цього додамо ще після дотеперішних анальогій цілком невідповідне розділення на виборчі округи та не забудемо при тім всякого рода виборчих штук, то побачимо, що й бесіди не може бути про якусь дійсну народну волю.

Впрочім, як всі „правні“ средства заведуть, годі — будуть мусіли заговорити карабіни, як подавно тому було в Розенбергу. При тих всіх обставинах є майже неймовірне і характеристичне, що мимо того вдає ся ще опозиції здобути якась число мандатів.

Проект Андрашого, який ми свого часу подали в нашій часописі, мусить ся вважати чимось, що не відповідає ані державі ані народам.

Вибори мають показати правдиву волю виборців, а тимчасом проєкт Андрашого з плюральним правом голосованя є лише комедією, яка має нібито поставити Угорщину на ноги. При тім вабувають Угри, що брехня має короткі ноги.

З внутрішніх справ.

Чеський сойм.

Президент міністрів бар. Вінерт все ще не покинув надії, що йому вдасть ся хоч стільки зробити із чеським соймом, щоби він ще перед 19. січня, себто перед скликанням парламенту, полагав бюджетову провізорию.

Бар Вінерт конферував в останніх днях із богатом німцями і чеськими політиками, між ин. з послами Епінгером, Кольовратом, Пергельтом і Пацаком. Також чеський міністер краян др. Жачек відбув довшу конференцію з президентом міністрів.

До останного часу стояли шанси санації чеського сойму не дуже добре, бо Чехи не хочуть нічого чути про сповненя німецьких домагань. Як довідуєть ся „Zeit“ із кругів німецьких послів, можна вважати тепер ситуацію троха лучшою. Справу розділу мандатів у виділі краєвим можна вже уважати полагожденною, мимо певної опозиції зі сторони великої посілості.

Щоби сполукати порозуміне з великою посілостю, треба ще переговорів, які веде намісник гр. Куденгове. Розходить ся о те, щоби сполукати властителей великої посілості до уступленя одного з двох мандатів до краєвого виділу, які знаходять ся в їх руках. Чи се вдасть ся — річ певна.

Рішеня про становище німецьких послів в чеським соймі западе мабуть на конференції, яка відбудеть ся 4. с. м. в Празі в присутности німецького міністра-краяна Шрайнера. Якби вдало ся узискати порозуміне між чеськими а німецькими послами, то чеський сойм зібрав би ся на коротку сесию дня 6. січня.

Землетрясенє в полудневій Італії.

Кожда нова телеграма, кожда вістка, що приходить з полудневої Італії приносить нові описи страшної катастрофи, описи безмежного людського горя. Годі на разі оцінити шкоду, яку заповніла катастрофа, але певна річ, що около 150.000 людей втратило житя, величезне число понесло тяжкі рани, а безліч нещасливих тиняє ся по улицах та полях в холоді та голоді. Там, де колись були цвітучі міста, лежать купи звалищ, де колись вшались чудові будівлі, твори штуки, тепер видніє сумний образ руїни, а всюди роздає ся страшний стогін розпуки.

Наочні свідки малюють саму катастрофу та її наслідки дуже чорними красками.

Після телеграми, яку дістало міністерство маринарки з корабля „Спіка“ — більша часть Мессини збурена. Сотки домів творять купи звалищ. Найстрашнійше, що не можна видобути з під звалищ живих. Дальше говорить ся в телеграмі,

що корабель відчалив сейчас після катастрофи від берега та шукав телеграфічної стації, щоб надати телеграму, але аж о 5. год. поп удало ся йому найти стацію. В Каманзаро дало ся чути перше потрясенє о 5 $\frac{1}{2}$ год. На дворі було дуже зимно та падав дощ. Мешканці повибігали серед величезної паніки з домів та бігли до телеграфічної стації. Ученики вибігали зі шкіл та бігли на жезлзничну стацію, щоб дістати ся до родичів. Офіцери корабля „Сафо“, що стояв підчас катастрофи на якорі коло Мессини розказують, що о 5 $\frac{1}{2}$ год. море так сильно розбурхалось, що кидало кораблем на всі боки. Величезний вал води котив ся побережем та затоплював кораблі. Угорський корабель „Андраші“ ударив о другі кораблі та сильно їх ушкодив.

Кореспондентови „Матина“ оповідав оден очевидець, що після сильного потрясеня землі в Мессині, яка була сильно освічена погасло нараз світло, місто вкрива темрива і в ріжних частях міста заняв ся огонь.

Один з очевидців катастрофи, що находив ся на кораблі, так описує її: „Я стояв о год. 5-15 хвилі на покладі і глядів на нечисленні світла в пристані. По кількох хвилях почув я дивний шум, якби в повітрі або на морі. Нараз побачив я, як кораблі і човни в пристані підняли ся в гору і сейчас пропали. Я бачив, як вежі піднимали ся, як палата Лютіна, касарня Мецкокат префектура і театр западали ся. Нараз підняв ся несказаний гук. Сотки домів мусіли завалити ся. Густа хмара пороку закрила місто і я міг тільки бачити, як хвилі піднимали ся понад пристанею“.

Якась молода гувернантка, що чудом спасла ся з катастрофи, оповідав: „Чверть на 6 рано збудила ся я наслідком трясеня і з двоїми дітьми кинула ся на балькон, а звідти на вулицю. Хитаючи ся між небом а землею удало ся мені з несказаним трудом пробирати ся з дітьми вулицею. На право і на ліво падали дома. Крики розпуки наповняли простір. Нараз наступила десь експлозия і полемінь огорнула нас з усіх боків. Ошалілі з страху люди бігали у всіх напрямках поки величезна хвиля води не загорнула їх в море, але й сим разом а вирвала ся якась від погібелі. По чотирох годинах страшної муки дістались ми на поклад „Хрістофоро Кольомбо“. Родина моїх панів лягла під руїнами“.

Поки що годі ще подати докладні вісти про розмір катастрофи, можна лиш сказати, що в Мессині майже половина населеня вигибла або є тяжко ранена. Кілько людей погібло — годі сказати, бо більша часть лежить ще під звалищами, чимало трупів плаває в каналі поміж бочками, останками лодок і т. н. Командант торпедового судна „Сафо“ бачив багато трупів навіть далеко від берегів. До перва по перегляненю статистичних записок можна буде сказати, кілько людей погібло в часі сього страшного землетрясеня.

Ратушеві будинки в Пальмі, Багнара, Реджіо і Мессині розпались вперед наслідком землетрясеня, а по тім знищив їх до решти огонь. Всі документи знищені. Ціла Багнара вигоріла, Пальмі виглядав як румовище, на яким лежить понад 60 тисяч трупів. В Сант Ефемія не остало й десять людей між живими. Від трох днів надано до Мессини ві всіх сторін світа, понад 60 000 телеграм з яких 5800 остане в архіві, бо бо адресати погібли.

В однім засипанім тунелю, де перше була дорога, отворила ся велика пропасть. Се місце, на яким стоїть Реджіо запало ся на кілька метрів в глибину, всі вулиці стоять під водою. Се явище видно на цілім побережю поміж Герасе і Пальмі. Морські ліхтарні потонули всі в морі, їзда кораблями від одного берега до другого є прямо неможлива. В Мессині, Раджіо і Пальмі брак води.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. січня 1909.

Обовязком кождого члена української поступової партії на Буковині є передплачувати „Буковину“. Покищо висилаємо наш орган всім, просимо одначе не заувати на давні зобовязаня супроти нашої часописи.

Друкарська омибна. У вступній статі в попереднім числі надруковано в 2 шпальті, 6 стрічка з долини слово „гуртованя“ мість „нуртованя“, що отсим справляємо.

Стипендії. Краєве правительство надало студентам черновецького університету Євгенови Голубовичеві та Семенови Ткачукови державні стипендії в квоті 210 К.

Епідемія шкарлатини. Нині занотовано три нові випадки шкарлатини. Оден випадок сконстатовано в краєвим шпитали, а два в Манастеріських ч. 600. Оден хорий на шкарлатину, подужав так, що тепер є 40 хорих.

Конкурси. З 15. с. м. опорожнюєть в традційній школі в Чернівцях 6 місць в чотиромісячних курсах для сільських жінок і дівчат. Кожда учениця дістає місячну стипендію в квоті 20 корон. Ті що старають ся о сі місця мають внести особисто найдальше до 5 с. м. до управи заведена (улиця Нового світа ч. 10) поданя в залученем посвідченя приналежности, укінченого 15. року житя, позволеня від батька, мужа, зглядно опікуна — В гімназії ім. ц саря Фр іос. в Сереті будуть обсаджені дві посади сталих учителів, а іменно учителя української мови як головного предмету і класичної філльології як побічного а друге учит румунської мови як гол. предмету і класичних мови як побічного. Поданя вносити найдальше до 31. січня. В гр. ор. реальній школі в Чернівцях будуть обсаджені з початком 1909/10 шк року місця дійсних учителів: 1. мови французкої і німецької як гол. предметів, 2. мови німецької з побічним предметом, 3. географії та історії як головних предметів і 4. історії природи та хемії як предметів головних, або історії природи як предмету головного і математики та фізики як побічних предметів. Поданя треба вносити найдальше до 31. с. м. до міністерства просвіти. — В державній гімназії в Радівцях буде обсаджена з початком шкільного року 1909/10 посада сталого учителя для класичної філльології як головного і німецької мови як побічного предмету. Поданя треба вносити найдальше до 31. с. м.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 1. січня 1908.

Відень. З огляду на поту болгарского уряду а протестом проти турецької престольної промови, а також зважаючи на обуреня населеня Болгарії, віденський кабинет вважав потрібним звернути у агу держав на ненормальність у відносинах між Туреччиною та Болгарією і висловити в Царгороді бажанє, щоби підчас переговорів показати о скільки можна найбільшу заподадчність супроти Болгарії.

Берно (К. В.). В Угорскім Броді вибухла страшна пожежа. Згоріла чеська висша реальна школа.

Будапешт (К. В.). Партийна управа социал-демократичної партії проклямувала у відп. відь на зарядженє Андрашого що до засистованя двох робітничих товариств, генеральний страйк.

Петербург. Англійське правительство згодило ся на предложеній Австро-Угорщиною, а прийнятій Росією modus procedendi в справі конференції.

Турецький ивралімент.

Царгород (К. В.). На засіданю з дня 31. врудня відчитано інтерпеляції молодотурецького посла Дшагіда, та грецького Космідіса, який ждав від міністра внутрішніх справ поясненє в справі ріжного рода непорядків, які панують в Царгороді. Особливо остро звертаєть ся інтерпеляція проти малої енергії зі сторони поліції так, що розбїи і крадіжки є в Царгороді на порядку деннім. Прикінці засіданя повідомив президент палати, що султан наміряє дати для всіх послів святоче прийнятє, в яким возмуть участь великий везир і міністер внутрішніх справ.

Запросини

до всіх приятелів народної осьвіти на
Головні збори Філій
просьвітного товариства

„Руска Бесіда“

що розпочнуть ся
сеї неділі, 3. січня 1909
у Вашнівцях, Заставні і Чернівцях
о 10. год. перед пол., а
у Вижници і Кіцмани
о 2. год. по пол.

По зборах забава і наука.

Хто зложить вкладку, що виносить річно для селян і міщан 2 К, а для вільших і для Читалень 4 К, дістане на зборах дотеперішні виданя „Бесіди“ даром, а дальше через весь рік що місяця

Г. Арльт в Хшанові

Найбільше підприємство в краю для будови і доставки машин до виробу цементових дахівок, цегол і цеголок на помості припоручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (7-23) з в.м. з іменно: на найновішій конструкції машини „Модель 1609“ відзначена на численних заграничних виставах; загально знані в краю машини „Імперіал Реформ і Гладну“; машини до виробу цементових цегол і цеголок на помост, форми до виробу рур каналізаційних і керничних.

Фарбу, оливу і цемент.

Усього по найнижших цінах, на догодних умовах сплати. На жадане висилаю франко цінавік і докладний опис кожної машини.

Із згодошеннями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляю Ви. П. Т. Публику, що я дня 28. н. ст. листонада с. р. отворив в Чернівцях при ул. Кучуринській

АПТИКУ

під „ДОВРИМ ПАСТИРОМ“.

Все те, що поступ часу на поли фармації прийє нам, спровадив я з першорядних тукравних і заграничних фабрик а там самим заосмотривши мою оптику в найлучші медикаменти, поручаю її Ви. П. Т. Публиці до ужитку і прошу о ласкаве підперть тоїж, аби Ви. П. Т. Публика звертала ся до неї з певним і повним довірем, а я сумлінно буду стреміти до того, аби всім вимогам, придержуючи ся строго приписів, в цілій повній відповісти, та ретельною працею се довіря укріпити.

Замовленя з провінції виконую сейчас.

З глибоким поважанем **Антін Папп.**

185 10-12

Вільна посада.

Склад машин Романа Сірецького в Чернівцях, пошукує чоловіка до продажі машин. О цю посаду можуть старати ся мужичи від 30-50 років, володіючи рускою та німецькою мовою в слові та письмі. Першеньство мають пенсіоновані учителі і т. и. Русини, обізнані з машинами різними, володіючи румунською мовою бодай в слові, та котрі в силі зложити кавцію 600 К готівкою. — Зголошення адресувати до Романа Сірецького в Чернівцях ул. Кохановського ч. 1, за поданем студий, референцій і т. д. На зголошення неакцептовані не відповідає ся. 19! (6-6)

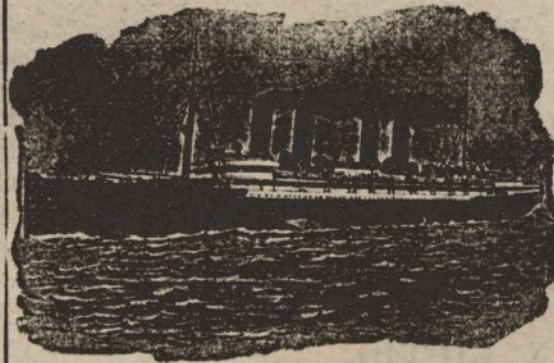
Друкарня т. в. „Руска Рада“ в Чернівцях пошукує

Практикажта.

Вимагає ся: укінчений 14 рік життя, укінчена І. класа гімназіяльна або реальна, знанє рускої і німецької мови, і свідомство лікаря, що петент є зовсім здоровий. — Ближші інформації уділяє заряд, в канцелярії друкарні при улиці Петровича ч. 4.

Купуйте лиш у своїх людей!

Держіть ся клича Свій до Свого!



Новоотворене

Високою ц. к. кравною управою мон-цесконоване

Міжнародне Бюро Подорожжі

„СВІТ“

Сірецький і С-ка

в Чернівцях (Буковина), улица Кохановського число 1. 165 (-) видає карти корабельні до

Канади, Сполучених Держав (Америки), Аргентини, Бразилії, Азії, Африки і т. д. і т. д.

Карты на желізниці европейскі, канадискі та американскі. Карты на спальні нови. — Карты прогулькові та окружні.

Купуйте лиш у своїх людей!

Держіть ся клича Свій до Свого!

Найпрактичніші дарунки на Різдво та Новий Рік

РОМАН СІРЕЦЬКИЙ і С-ка

ул. Кохановського 1, — Чернівці — ул. Головна ч. 32.

Правдиву приємність та несподіванку зробить кожний свій Рідні, если

або

обезпечить своє жите в одинокім на Буковині рускім бюрі асекुरаційнім Сірецький і С-ка.

Крім обезпеченя на жите поручає ся обезпеченя на ренти, обезпеченя від випадків, взагалі, та від випадків желізничних. Хто вже обезпечений най еще раз обезпечить ся.

Низькі премії! Догідні услія! Без ризика!

191 (5-5)

або

купить в складі машин Романа Сірецького грамофон; если хто вже має, то грамофонові плити, машину до шитя, машину до праня біля і т. д.

Великий вибір руських пісень. Догідні услія що до сплати. Найдальше сягаюча запорука що до доброты проданих річий.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітом

Чернівці, улица Руска ч. 8.



- 1. СЕРИЯ. Володимирич, Орли . . . 2-20
- Вовчок, Нар. оповіданя І. . . 2-
- Будвиновський, Хл. посвѣтъ 2-40
- Гайне, Подорож на Гарц . . . 1-2
- Геркый, Мазьва . . . 1-60
- Кавціи, Народність . . . 1-
- 2. СЕРИЯ. Гітер, Іст. геогр. відкритя 2-20
- Коналів, Гром. промисловці 1-60
- М. Ташки, Том Соер . . . 3-
- Моисей, Горля . . . 1-30
- Крамський, Пальє гиза . . . 3-
- 3. СЕРИЯ. Кобиланська, Цокора . . . 1-4
- Гаутилан, Віа. Гевшед . . . 1-60
- Уварьма, Думи і мрії . . . 1-60
- Ваер, Логєди . . . 2-40
- Енгельс, Початок родина . . . 1-90
- Франко, Сім казок . . . 1-40
- 4. СЕРИЯ. Вовчок, Нар. оповід. ІІ. . . 2-
- Вересав, Записки . . . 3-
- Енгельс, Фаерблх . . . 1-90
- Гавльчек, Поемні . . . 1-60
- Крамський, Лаговський . . . 3-
- 5. СЕРИЯ. Коцюбинський, В путях шат. 1-60
- Оркан, Скванний світ . . . 1-
- Помтошідан, Із хат . . . 1-40
- Стороженко, Література . . . 4-40
- Франко, Поеми . . . 1-60

- 6. СЕРИЯ. Вовчок, Нар. оповід. ІІІ. . . 3-80
- Дерляца, Композитор . . . 2-
- Гамсуи, Голод . . . 2-20
- Караев, Філь. історія . . . 2-80
- 7. СЕРИЯ. Андикевич, Моя популяря . . . 2-60
- Адріан, Аграр. процес . . . 1-40
- Винниченко, Повісти . . . 3-
- Ворожк вич, Над Прутом . . . 1-60
- Драгоманів, Шевченко . . . 2-
- 8. СЕРИЯ. Инграм, Політична економія . . . 4-
- Чайковський, Оповіданя . . . 2-
- Франко, Воа constructor . . . 2-20
- Ярошанська, Перекиннички 2-60

- 9. СЕРИЯ. Кобиланська, До світа . . . 2-0
- Заревич, Хлопська дитина . . . 1-80
- Катренко, Пів Прарода . . . 1-40
- Кобиланська, Дух часу . . . 1-60
- Крачченко, Россія . . . 3-40
- 10. СЕРИЯ. Золя, Жерміналь . . . 6-
- Коцюбинський, Поединок . . . 2-
- Степаник, Дорога . . . 1-60
- Тен, Фільвоєні штуки . . . 1-40
- 11. СЕРИЯ. Мирний, Серед степів . . . 3-
- Моисей, Дика пані . . . 1-30
- Самійленко, Україні . . . 2-
- Сроковський, Оповіданя . . . 1-40
- Франко, Місія, Чума і І. . . 2-80
- 12. СЕРИЯ. Коналів, Риболовля . . . 2-
- Маковей, Оповіданя . . . 8-
- Форець, Гігієна . . . 2-40
- Франко, Коваль Бассім . . . 1-60
- Якшкі, В царстві сатани . . . 1-60
- 13. СЕРИЯ. Левинський, Хмари . . . 4-80
- Мирний, Морозенко . . . 9-
- Нажанковський, Співанки 2-
- Сеньобо, Австрія в 19. ст. 1-20
- Франко, Полуйка . . . 1-40
- 14. СЕРИЯ. Коцюбинський, Полюдському 2-
- Дукіянович, Від криля . . . 2-
- Мартович, Хитрий Панько . . . 1-50
- Франко, на лоні природи . . . 3-60
- Фрає, Нарис геології . . . 1-60
- 15. СЕРИЯ. Драгоманів, Листя . . . 4-40
- Франко, Зах. Веркут . . . 1-60
- Флямарион, Небо . . . 2-40
- Чехов, Зморя . . . 2-40
- 16. СЕРИЯ. Короленко, Судний день . . . 1-20
- Ленкий, Кара . . . 2-40
- Мирний, Лихі зоди . . . 1-40
- Толстой, Казки . . . 2-40
- Шіпер, Пастернак . . . 6-60
- 17. СЕРИЯ. Масперо, Стариина Іст рия . . . 2-80
- Степаник, Мое слово . . . 4-
- Толстой, Відроджене, 3 тома 3-60
- 18. СЕРИЯ. Дукіянович, За Кадыльну . . . 3-
- Коналів, Девертир . . . 1-60
- Стороженко, Марко прохл. . . 1-40
- Тимченко, Кал-лава . . . 3-
- Ферієр, Дариніи . . . 1-20
- 19. СЕРИЯ. Гуцков, Уріель Ако-та . . . 1-40
- Кобиланська, Ідея і Катруся 1-80
- Конрад, Національна екон. . . 2-90
- Кр-вченко, Вуглене жите . . . 3-
- Франко, Маніпулянтка . . . 2-40
- 20. СЕРИЯ. Драгоманів, Лєсти . . . 3-40
- Коналів, Вік Одиниці . . . 2-40
- Ленкий, 3 жита . . . 1-20
- Миртвич, Н читальник . . . 1-60
- Коцюбинський, У гр — світ 2-

Небувала нагода зложити власну бібліотену дешевим коштом.

Кожду з висше поданих серій, зложених з 6, 5 або 4 оправлених книжок, добрих видань Українсько-русської видавничої Спільки, в номінальній вартості зовш 10 до 11 корон, висилає пизше підписана книгарня за ціну тільки 7 корон з тим, що замовлене треба прислати найпізнійше до сана книгарня за ціну тільки 7 корон з тим, що замовлене треба прислати найпізнійше до 1-го цьвтія 1909 р. та лише за готівкою. При замовленні просимо називати число серії словами. При надісланю грошей з гори доставляємо посилки оплаченою поштою. Хто купує три серії відразу, при надісланю грошей з гори доставляємо посліа після власного вибору. Хто обовязує ся спровадити дістає в додатку одну книжку тогож виданя після оплаченого вибору. Хто обовязує ся спровадити дістає в додатку одну книжку тогож виданя після оплаченого вибору. Хто обовязує ся спровадити дістає в додатку одну книжку тогож виданя після оплаченого вибору. Хто обовязує ся спровадити дістає в додатку одну книжку тогож виданя після оплаченого вибору.

Книгарня Наукового Тов. ім. Шевченка

у Львові, улица Театральна число 1.

183 (10-10)

Найбільша різдвяна оказія закупна в домі товаровім В. БАЛЬТІНЕСТРА молодшого

Чернівці, улица Бяденберга-Головна число 3.

- | | | | |
|----------------------------|---|-----------------------------------|-------------------------|
| Заложений в р. 1873. | Самостійний склад ц. товарів з альпаки і хінського срібла | к. фабрик Бахмана і С-ки у Відни. | Телефон: число 301. |
| Найліпша сльчачина: | ри футряні, | ари шкіряні, | імскі ташки ручні, |
| зари вовняні, | вари обувяні, | Рукавички, | Біле мужекє, |
| усточки до носа, | Краватки, | Паньчохы, | Нецезарки до подорожжі, |
| Куфри, | Саночки, Скі і утенсіля, | Костюми для саночників, | Парфуми і мила, |
| Гребіні і щітки, | Вахлярі, | Зеркала, | Діточа конфекція, |
| Палички, | Збруя і муніція, | Льорнети театральні, | Шалики театральні, |
| Шовкові загортки | Товари з бронзу, | Капелюхи мужек | і для хлопців, |
| Коци до подорожжі і пледи, | Камаші і т. п. | | |
| Замовленя з провінції | сейчас і оплатно. | | |

За редакцію відповідає: Віктор Стрич. Ядом Івана Захарка.